

Autorskoprávní ochrana designu

JUDr. Pavel Koukal, Ph.D.
Právnická fakulta Masarykovy univerzity

únor 2012, Brno

- **Kde lze nalézt právní úpravu?**
 - **zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon),**
 - **ve znění novely č. 227/2009 Sb.**
- **Jsou v dané oblasti i mezinárodní smlouvy?**
 - **Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl z roku 1886**
 - **Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPS)**

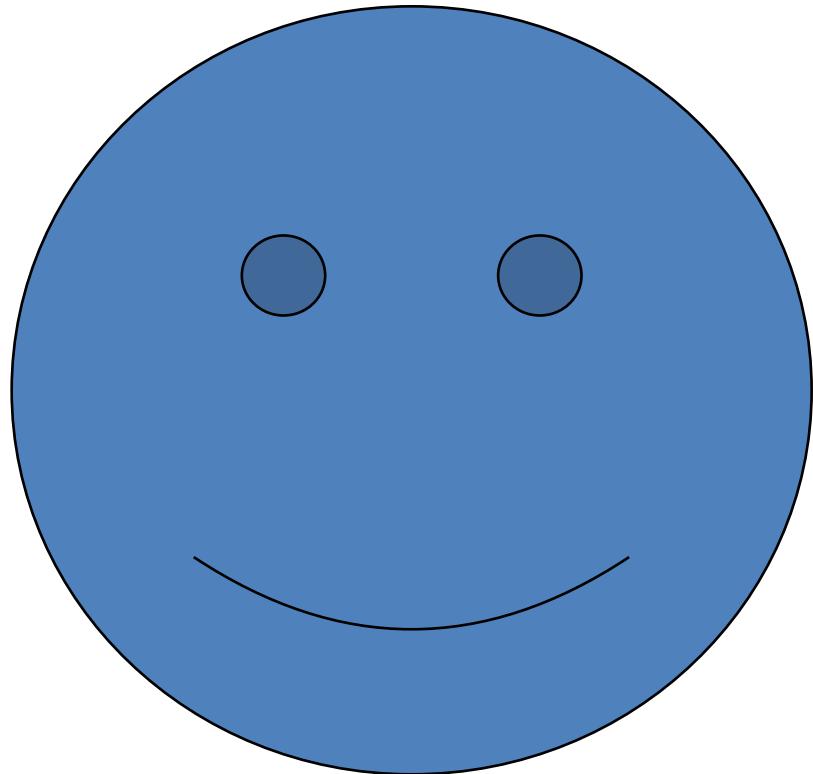
- **Lze autorským právem chránit design?**
 - design (tvar/vzhled výrobku), pokud splňuje potřebná kritéria, může být autorským dílem a mohou se k němu vztahovat autorská práva
- **Co to je autorské dílo? (§ 2 odst. 1 AutZ)**
 - jedinečný výsledek
 - tvůrčí činnosti
 - člověka (autora)
 - vyjádřený v jakékoliv objektivně vnímatelné podobě
 - výsledek spadající do oblasti umělecké nebo vědecké tvorby
 - umělecká/vědecká hodnota díla

- **Autorským dílem není (§ 2 odst. 6 AutZ):**
 - námět díla sám o sobě, myšlenka, postup
 - matematický vzorec
 - statistický graf

- **Autorské právo nechrání myšlenky (*ideas*), ale vyjádření myšlenek (*expression*)**

○ **Není autorským dílem**

- **nedostatek tvůrčího přínosu**
- **nemá uměleckou/vědeckou hodnotu**
- **není způsobilé být vnímáno jako dílo vědecké/umělecké**

- **Může být autorským dílem**

○ Příklady designu a autorských děl/ děl užitého umění

○ Kdy autorská práva vznikají?

- autorská práva vznikají neformálně - zachycením ve smysly vnímatelné podobě (§ 9 odst. 1 AutZ)
- není třeba žádná registrace
- autorská práva se vztahují i na vývojové fáze a části díla (§ 2 odst. 3 AutZ)

○ Kdo autorská práva „vlastní“?

- autorská práva náleží autorovi – „osoba, která dílo vytvořila“ (§ 5 odst. 1 AutZ)
- spoluautoři (§ 8 AutZ)
- spoluautorem není ten, kdo ke vzniku díla přispěl pouze poskytnutím pomoci nebo rady technické, administrativní nebo odborné povahy nebo poskytnutím dokumentačního nebo technického materiálu, anebo kdo pouze dal ke vzniku díla podnět

○ **Jaká práva autor má?**

- **práva majetková – právo dílo užít (§ 12 AutZ)**

- rozmnožování, vystavování pronájem

- **zákonná omezení autorských práv**

- volné užití

- **bezúplatné zákonné licence (citační, školní, zpravodajská ...)**

- **práva osobnostní (§ 11 AutZ)**

- **právo dílo zveřejnit**

- **právo osobovat si autorství**

- **právo na nedotknutelnost díla (do díla nesmí být zasahováno, nesmí být užito způsobem, který by snižoval jeho hodnotu)**

- **autorský dohled**

○ **Jak dlouho autorská práva trvají?**

● **majetková práva**

- **po dobu autorova života a 70 let po jeho smrti (§ 27 odst. 1 AutZ)**
- **u díla spoluautorů se lhůta počítá od smrti autora, který ostatní přežil (§ 27 odst. 2 AutZ)**
- **jsou předmětem dědictví**
- **v ČR je nelze převést (lze pouze udělit licenci)**

● **osobnostní práva**

- **nelze je převést, nelze se jich vzdát**
- **zanikají smrtí autora (§ 11 odst. 4 AutZ)**
- **po jeho smrti se mohou určitých práv (např. ochrana autorství, ochrana před zneuctěním díla) domáhat osoby autorovi blízké (manžel, děti, rodiče)**

- **Zaměstnanecké dílo (§ 58 AutZ)**
 - **dílo vytvořené ke splnění povinností vyplývajících z pracovněprávního vztahu**
 - **práva majetková vykonává zaměstnavatel**
 - **osobnostní práva jsou omezena ve prospěch zaměstnavatele**
 - rozhodnutí o zveřejnění
 - zpracování
 - spojení s jiným dílem
 - dokončení
 - **právo autora na dodatečnou přiměřenou odměnu (§ 58 odst. 6 AutZ)**

- **Dílo vytvořené na objednávku (§ 61 AutZ)**
 - **dílo vytvořené autorem na základě smlouvy o dílo**
 - **dílo vytvořené autorem jako soutěžícím ve veřejné soutěži**
 - **platí, že autor poskytl licenci k účelu vyplývajícímu ze smlouvy, není-li sjednáno jinak**
 - **není-li sjednáno jinak, k užití díla nad rámec takového účelu je objednatel oprávněn pouze na základě licenční smlouvy**
 - **autor může dílo vytvořené na objednávku užít a poskytnout licenci jinému, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy objednatele**

○ Kolektivní dílo (§ 59 AZ)

- **dílo, na jehož tvorbě se podílí více autorů**
- **je vytvářeno z podnětu a pod vedením fyzické nebo právnické osoby**
- **je uváděno na veřejnost pod jejím jménem**
- **příspěvky zahrnuté do takového díla nejsou schopny samostatného užití**
- **kolektivní díla se považují za zaměstnanecká díla, i když jsou vytvořena na objednávku**
- **dílo audiovizuální a díla audiovizuálně užitá nejsou dílem kolektivním**

○ „*Převody autorských práv*“

- autorská práva jsou smluvně nepřevoditelná (§ 11 odst. 4 AutZ, § 26 odst. 1 AutZ)
- lze udělit pouze licenci (souhlas) k užití díla, autorská práva však zůstávají zachována autorovi
- licence může být i ústní (§ 46 odst. 4 AutZ), pokud se má jednat o licenci výhradní musí být písemná
- licenční smlouva
 - výhradní/nevýhradní
 - způsob užití
 - odměna za užití/bezúplatná
 - časový rozsah
 - územní rozsah
 - množství rozsah

○ Tvorba designu

- pokud je design alespoň minimálně „*tvůrčí*“, jde o autorské dílo – nejčastěji tzv. dílo užitého umění
- autorská práva k designu má obecně autor
- pokud má mít právo nakládat s dílem osoba odlišná od autora, musí se buď jednat o dílo zaměstnanecké (případně dílo kolektivní - § 59 AutZ), dílo vytvořené na objednávku nebo musí být poskytnuta licenční smlouva
- u díla vytvořeného na objednávku je třeba vyřešit ve smlouvě o dílo
 - dodatečné změny díla, autorský dohled, převzetí díla, odměnu za vytvoření díla
 - současně uzavřít licenční smlouvu, kde bude upraveno, k jakým způsobům užití dává autor souhlas
 - vyřešit otázku, zda licence je výhradní nebo nevýhradní